

PRAWO O NOTARIACIE

Komentarz

Tom I

Ustrój notariatu

Aleksander Oleszko

KOMENTARZE

PRAWO O NOTARIACIE

Komentarz

Tom I

Ustrój notariatu

Aleksander Oleszko

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 maja 2016 r.

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Łamanie
Andytex

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-076-7

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Franusiowi

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	27
Wstęp	35
Wprowadzenie. Perspektywy polskiego notariatu po 25 latach obowiązywania ustawy – Prawo o notariacie	39
Część pierwsza	39
1. Unifikacja prawa notarialnego oraz organizacja prac nad unifikacją i kodyfikacją prawa prywatnego	39
2. Trwałość oraz zmienność modelowych zasad funkcjonowania prawa o notariacie	43
2.1. Notariat Drugiej Rzeczypospolitej w świetle ankiety redakcyjnej Przeglądu Notarialnego	43
2.2. Jednorodność zawodu notariusza	46
2.3. Strukturalne i modelowe instytucje prawne notariatu	49
2.3.1. Publicznoprawny charakter funkcji notariatu	49
2.3.2. Status prawny notariusza a charakter czynności notarialnej	60
2.3.3. Wpływ zmiany wykładni prawa na sytuację ustrojową notariatu	63
3. Modele postępowania notarialnego wyznaczające status prawny notariusza	66
3.1. Rodzajowe oraz funkcjonalne znaczenie czynności notarialnych w obrocie prawnym a status wystawcy dokumentów urzędowych	66
3.2. Jurysdykcja niesporna wyznaczająca modele postępowania notarialnego	71
3.2.1. Model postępowania w sprawie dokonania czynności notarialnej	71
3.2.2. Model postępowania odmowy dokonania czynności notarialnej	74
3.2.3. Notariusz inicjujący postępowanie wieczystoksięgowe w systemie teleinformatycznym	75
3.3. Jurysdykcja notariusza w sprawach spadkowych	78

3.3.1. Nowa interpretacja zasady <i>iura novit notarius</i>	78
3.3.2. Zasięg jurysdykcji w zakresie notarialnego poświadczenia dziedziczenia	80
3.3.3. Jurysdykcja w sprawie europejskiego poświadczenia spadkowego	82
Część druga. Funkcjonowanie notariatów w państwach Unii Europejskiej w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	84
1. Prawny oraz funkcjonalny związek statusu ustrojowego notariusza a kompetencje zawodowe	84
2. Znaczenie oraz zakres stosowania prawa unijnego w praktyce notarialnej	86
Część trzecia. Nadzór zawodowy oraz ustrojowy	88
1. Prawne oraz funkcjonalne zasady sprawowania nadzoru	88
2. Nadzór samorządu notarialnego	89
3. Nadzór prawny (zwierzchni) Ministra Sprawiedliwości	90
4. Zamknięty czy otwarty podmiotowy zakres nadzoru	91
Konkluzja	94
Ustawa z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164; zm.: Dz. U. z 2014 r. poz. 993, poz. 1585; z 2015 r. poz. 218, poz. 978, poz. 1137, poz. 1224, poz. 1311)	97
DZIAŁ I. Ustrój notariatu	99
ROZDZIAŁ 1. Przepisy ogólne	99
Art. 1. [Czynności notarialne]	99
1. Przedmiotowy zakres regulacji ustawy – Prawo o notariacie	101
2. Notariusz jako odrębny zawód zaufania publicznego	107
3. Charakter i znaczenie określenia „jest powołany do dokonywania czynności notarialnych”	115
3.1. Podstawa powołania	115
3.2. Obowiązek a życzenie (zlecenie) dokonania czynności notarialnej . .	122
3.3. Istota i charakter czynności notarialnej	127
3.4. Czynność notarialna, dodatkowa czynność notarialna, projekt czynności notarialnej	130
3.5. Typologia czynności notarialnych	132
3.6. Czynność notarialna a czynność prawna oraz czynność procesowa .	138
4. Forma notarialna czynności notarialnej	143
5. Kompetencje dokonywania czynności notarialnych	146
5.1. Ustawowe umocowanie notariusza	146
5.2. Charakter zastępstwa dokonywania czynności notarialnych	147
5.2.1. Umocowanie do sprawowania zastępstwa przez notariusza oraz zastępcę notarialnego	148
5.2.2. Upoważnienie aplikanta notarialnego	149
5.3. Czynności notarialne polskiego konsula	150

6. Uczestnicy czynności notarialnej	152
7. Zasada terytorializmu	156
8. Zasięg właściwości kompetencyjnej oraz ustrojowej notariusza przy dokonywaniu czynności notarialnych z tzw. elementem obcym	158
9. Przymus notarialny	160
10. Granice kompetencji notariusza jako nosiciela władzy publicznej	162
Art. 2. [Status prawny notariusza. Moc urzędowa czynności notarialnych]	170
1. Prawne ukształtowanie statusu notariusza jako osoby zaufania publicznego	174
1.1. Złożony status prawny notariusza	174
1.2. Uprawnienia wyznaczające status zawodowy notariusza	176
1.3. Notariusz jako przedstawiciel wolnego zawodu	177
1.4. Notariusz jako funkcjonariusz publiczny w rozumieniu prawa notarialnego	182
1.5. Zdolność upadłościowa notariusza prowadzącego indywidualną kancelarię notarialną	184
1.5.1. <i>Petitum</i> żądania wnioskodawcy w świetle katalogu prawa notarialnego wyznaczającego podstawy odwołania notariusza	184
1.5.2. Zdolność upadłościowa notariusza w świetle ustaleń sprawy sądu rejonowego oraz sądu okręgowego	186
1.5.3. Przestanki orzeczenia pozbawienia notariusza „prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek” ..	187
1.5.4. Komentarz do praktyki orzeczniczej w sprawie zdolności upadłościowej notariusza	189
1.6. Zdolność upadłościowa notariusza oraz kancelarii prowadzonej na zasadzie spółki partnerskiej	196
1.6.1. Notariusz jako wspólnik notarialnej spółki partnerskiej	196
1.6.2. Zdolność upadłościowa notariusza jako partnera spółki	200
1.6.3. Zdolność upadłościowa notariusza a zdolność upadłościowa spółki	202
1.6.4. Konsumencka zdolność upadłościowa notariusza	205
1.7. Aksjologiczne podstawy postępowania upadłościowego a funkcjonowanie notariatu publicznego	210
1.8. Zdolność restrukturyzacyjna notariusza	213
1.9. Notariusz jako funkcjonariusz publiczny na gruncie prawa karnego	216
1.10. Ochrona prawna notariusza jako funkcjonariusza publicznego oraz osoby zaufania publicznego	219
1.10.1. Ochrona notariusza jako funkcjonariusza publicznego	219
1.10.2. Ochrona notariusza jako osoby zaufania publicznego	224
2. Standardy etyczne zawodu notariusza	226
3. Czynność notarialna dokonana zgodnie z prawem	228
3.1. Charakter postępowania notarialnego	228

3.2. Notariusz jako uczestnik procedury dokonania czynności notarialnej	230
3.3. Zasada legalizmu	233
3.4. Obowiązek jurysdykcji prewencyjnej	235
3.5. Charakter czynności notarialnej dokonanej zgodnie z prawem	236
4. Wzorzec postępowania notarialnego a rodzaj czynności notarialnej uprzedmiotowiony w dokumencie notarialnym	240
4.1. Dobór środków i metod ustalenia treści czynności notarialnej oraz zachowania formy notarialnej	240
4.2. Czynność notarialna ucieleśniająca czynność prawną a charakter dokumentu stwierdzającego oba zdarzenia	243
4.3. Dokumenty konstytutywne, poświadczające oraz sprawozdawcze jako przedmiot obrotu prawnego	249
4.4. Obowiązek dokonania dodatkowej czynności notarialnej w języku obcym	252
4.5. Reklama oraz konkurencja czynności notarialnych	253
5. Zróżnicowana moc dowodowa dokumentów notarialnych	256
5.1. Zasada swobodnej oceny dokumentów w postępowaniach sądowych i pozasądowych	256
5.1.1. Postępowanie wieczystoksięgowe	258
5.1.2. Postępowanie procesowe	265
5.1.3. Postępowanie klauzulowe	276
5.1.4. Postępowanie karne	279
5.1.5. Postępowanie dyscyplinarne	284
5.1.6. Postępowanie podatkowe	286
6. Status notariusza w postępowaniu sądowym w celu rozstrzygnięcia sporu o prawo w związku z dokonaną czynnością notarialną	290
6.1. Ocena staranności zawodowej notariusza a wyznaczenie zakresu prewencji jurysdykcyjnej	290
6.2. Status notariusza jako świadka w postępowaniu sądowym	293
6.3. Skutki braku udziału notariusza w postępowaniu sądowym w sporze o prawo	297
7. Dokumenty notarialne w obrocie transgranicznym	300
7.1. Nazwa „dokument urzędowy”, „dokument pozasądowy” w odniesieniu do czynności notarialnych	300
7.2. Doręczenie dokumentów notarialnych (dokumentów pozasądowych) mających skutki transgraniczne	302
7.3. Uznanie na podstawie konstytutywnego orzeczenia sądu polskiego oraz z mocy prawa	303
7.4. Uznanie dokumentu notarialnego w obrocie transgranicznym na podstawie rozporządzenia nr 1215/2012	304
7.5. Odmowa uznania ze względu na wyłączną jurysdykcję sądów polskich oraz na naruszenie polskiego porządku prawnego	306
7.6. Uznanie obcego aktu poświadczenia dziedziczenia a umowy dział spadku nieruchomości położonej w Polsce	307
7.7. Wydanie notarialnego europejskiego tytułu egzekucyjnego	308

Art. 3. [Miejsce dokonania czynności notarialnej]	309
1. Pojęcie oraz kryteria wyznaczenia siedziby kancelarii notarialnej	309
2. Relacje prawne oraz organizacyjne zachodzące między notariuszem a kancelarią	312
3. Dokonywanie czynności notarialnej poza kancelarią	313
4. Prawidłowy opis czynu jako przewinienie dyscyplinarne z art. 3 § 2	317
Art. 4. [Prowadzenie kancelarii]	317
1. Kancelaria notarialna jako siedziba czynności urzędowych oraz miejsce zawodowej działalności konkurencyjnej	318
2. Ustrojowe i zawodowe połączenie osoby notariusza z kancelarią	319
3. Obowiązek prowadzenia jednej kancelarii	320
4. Prowadzenie jednej kancelarii przez kilku notariuszy	324
5. Osobowościowy wymiar dokonania czynności notarialnej	329
6. Odpowiedzialność notariusza (spółki) za wadliwie dokonane czynności notarialne	332
7. Regulamin wewnętrznego urzędowania kancelarii notarialnej	335
8. Uchwała KRN w sprawie stron internetowych notariuszy	337
Art. 5. [Wynagrodzenie notariusza]	339
1. Charakter i funkcje wynagrodzenia notariusza	340
2. Podstawa prawna ustalenia wynagrodzenia a obowiązek określenia pobranego wynagrodzenia w dokumencie notarialnym	342
2.1. Ustalenie wynagrodzenia na podstawie umowy	342
2.2. Wynagrodzenie według sztywnej taksy notarialnej	344
2.3. Możliwość dochodzenia zwrotu nienależnie pobranego wynagrodzenia	345
2.4. Uprawnienie do ustalenia kwoty wynagrodzenia a nieuczciwa konkurencja	346
3. Status notariusza jako strony umowy o wynagrodzenie	349
4. Prawo do ujawnienia wynagrodzenia notariusza	349
5. Podatek od pobranego wynagrodzenia	350
6. Wykaz aktów prawnych w sprawach wynagrodzenia	350
Art. 6. [Zwolnienie od kosztów wynagrodzenia notariusza]	351
Art. 7. [Notariusz jako płatnik. Opłata sądowa]	355
1. Odrębna regulacja prawna notariusza jako płatnika	357
2. Skutki czynności prawnej stwierdzonej w akcie notarialnym w świetle prawa podatkowego	357
3. Znaczenie formalnej mocy urzędowej dokumentów notarialnych na gruncie prawa podatkowego	365
4. Odpowiedzialność notariusza jako płatnika	368
5. Obowiązek pobrania opłaty sądowej	376
6. Wykaz aktów prawnych w sprawach obowiązków notariusza jako płatnika oraz poborcy opłaty sądowej	378

Art. 8. [Pieczęć urzędowa notariusza]	378
Art. 9. [Rejestr kancelarii]	379
Rozdział 2. Powołanie i odwołanie notariuszy	382
Art. 10. [Powołanie notariusza]	382
1. Ustrojowe wyodrębnienie notariatu ze struktury organizacyjnej administracji publicznej	383
2. Zakaz łączenia stanowiska notariusza z innymi zawodami prawniczymi	386
3. Charakter postępowania o powołanie na notariusza i wyznaczenie siedziby kancelarii notarialnej	388
3.1. Podmiotowy oraz przedmiotowy zakres postępowania	388
3.2. Akt powołania jako decyzja administracyjna	389
3.3. Decyzja o powołaniu a dochodzenie do uzyskania pełnych uprawnień zawodowych	391
3.4. Odmowa powołania	394
3.5. Ponowne rozpoznanie wniosku o powołanie	397
3.6. Charakter planu siedzib kancelarii notarialnych i jego wpływ na powołanie na notariusza	398
3.7. Kryteria wyznaczenia kolejnej siedziby kancelarii w tej samej miejscowości	400
3.8. Decyzja o zmianie siedziby kancelarii	402
4. Status prawny organów samorządu notarialnego w postępowaniu administracyjnym	403
4.1. Postępowanie opiniujące	403
4.2. Wydanie negatywnej opinii a zasada domniemanej niewinności wobec nieprawomocnego wyroku sądu dyscyplinarnego	405
4.3. Interes prawny izby notarialnej jako strony postępowania	406
4.4. Związanie sądów administracyjnych uchwałą NSA podjętą w poszerzonym składzie w przedmiocie przyznania izbie notarialnej statusu strony	408
5. Jurysdykcja sądownoadministracyjna	410
Art. 11. [Wymagania podmiotowe kandydata na notariusza]	411
1. Wymagania podmiotowe kandydata na notariusza w świetle uznania administracyjnego	412
2. Obywatelstwo jako przesłanka powołania na notariusza w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	416
3. Prawo publiczne i pełna zdolność do czynności prawnych	417
4. Nieskazitelną charakter i dawanie rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu	418
5. Pozostałe przesłanki kandydata na notariusza	424
Art. 12. [Wymagania podmiotowe kandydata na notariusza]	425

Art. 13. [Wymagania wniosku o powołanie na notariusza]	430
Art. 13a. [Informacje z Krajowego Rejestru Karnego]	432
Art. 14. [Uruchomienie kancelarii]	432
Art. 14a. [Dodatkowe uprawnienie złożenia wniosku o powołanie]	434
Art. 15. [Ślubowanie notariusza]	435
Art. 16. [Odwołanie notariusza]	437
1. Charakter postępowania o odwołanie notariusza	438
2. Obligatoryjne oraz fakultatywne podstawy odwołania notariusza	440
3. Status izby notarialnej w postępowaniu odwoławczym	443
4. Charakter opinii rady izby notarialnej w przedmiocie zajęcia stanowiska o odwołanie	445
5. Podstawy wznowienia postępowania odwoławczego	447
6. Skarga na przewlekłość postępowania odwoławczego	448
7. Skuteczność decyzji o odwołaniu	449
8. Odwołanie notariusza z powodu osiągniętego wieku w świetle dyrektywy Rady UE	452
Art. 16a. [Ponowne powołanie na notariusza]	457
1. Cele oraz funkcje zakazu wykonywania zawodu notariusza	457
2. Niekonstytucyjność trwałego zakazu ponownego składania wniosku o powołanie na notariusza	459
3. Podstawy i tryb ponownego powołania na notariusza	460
Rozdział 3. Obowiązki i prawa notariuszy	466
Art. 17. [Obowiązki notariusza]	466
Art. 18. [Obowiązek zachowania tajemnicy]	472
1. Tajemnica zawodowa a ochrona dobra państwa	473
2. Charakter obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej a ochrona interesów uczestników czynności notarialnej	475
3. Zakres tajemnicy notarialnej	478
4. Obowiązek współdziałania notariusza z sądami i innymi instytucjami a zachowanie tajemnicy zawodowej	480
5. Ustanie obowiązku zachowania tajemnicy notarialnej	484
5.1. Notariusz jako świadek w postępowaniu cywilnym	484
5.2. Notariusz jako świadek w postępowaniu karnym	486
6. Wyłączenie tajemnicy zawodowej	489
7. Obowiązek udostępnienia informacji publicznej	492
Art. 19. [Podjęcie przez notariusza dodatkowego zatrudnienia]	493
1. Wolność wykonywania zawodu w świetle dodatkowego zatrudnienia (zajęcia)	493

---

2. Ocena ryzyka dodatkowego zatrudnienia (zajęcia) a standardy etyczne wykonywania zawodu	494
3. Postępowanie w sprawie wyrażenia zgody	496
4. Podstawy faktyczne oraz prawne odmowy udzielenia zgody	498
Art. 19a. [Obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej]	501
Art. 19b. [Zakres ubezpieczenia obowiązkowego]	504
Art. 19c. [Obowiązek kontroli zawarcia umowy ubezpieczenia]	504
Art. 19d. [Nadzór Ministra Sprawiedliwości]	505
Art. 20. [Funkcjonowanie kancelarii]	505
Art. 21. [Personalne wyznaczenie zastępstwa]	506
1. Obowiązek ciągłości funkcjonowania kancelarii	507
2. Charakter zastępstwa	508
3. Obowiązek informacji oraz porozumienia w procedurze wyznaczenia zastępstwa	509
4. Zakres przedmiotowy sprawowanego zastępstwa	511
5. Udzielenie zastępstwa do sporządzania czynności notarialnych poza kancelarią	512
6. Zastępstwo a upoważnienie aplikanta notarialnego do wykonywania czynności notarialnych	513
Art. 22. [Instytucjonalne wyznaczenie zastępstwa]	514
Art. 22a. [Upoważnienie aplikanta do wykonywania czynności notarialnych]	515
Art. 23. [Obowiązkowe składki członkowskie]	516
Art. 24. (uchylony)	518
Art. 24a. (uchylony)	519
Art. 25. [Emerytowany notariusz]	519
Rozdział 4. Samorząd notarialny	520
Art. 26. [Organizacja samorządu notarialnego]	520
1. Funkcje oraz zadania samorządu notarialnego	520
2. Przynależność do samorządu notarialnego	521

---

3. Wykonywanie pieczy nad zawodem notariusza	523
4. Zakres autonomii organów samorządu notarialnego	524
5. Charakter stosunku członkostwa	526
Art. 27. [Organy izby notarialnej]	527
Art. 28. [Skład i siedziba izby notarialnej]	529
Art. 29. [Walne zgromadzenie notariuszy izby]	530
Art. 30. [Zakres działania walnego zgromadzenia]	531
Art. 31. [Uchwały walnego zgromadzenia. Wybory]	535
1. Wymogi formalne uchwały „rozstrzygającej”	535
2. Charakter uchwały organu kolegialnego	537
3. Zakres kompetencji walnego zgromadzenia a rozgraniczenie właściwości rzeczowej z KRN oraz RIN	537
4. Niedopuszczalność kwalifikacji deliktu dyscyplinarnego na podstawie uchwały walnego zgromadzenia	541
Art. 32. [Skład rady izby notarialnej]	542
Art. 33. [Podział kompetencji]	544
Art. 34. [Obowiązki prezesa. Oświadczenia woli w sprawach reprezentacji rady izby notarialnej]	544
1. Charakter „następstwa prawnego” nowej kadencji RIN	545
2. Znaczenie i wymogi reprezentacji rady	545
3. Charakter „zwierzchnictwa” prezesa rady wobec notariuszy izby	546
4. Oświadczenia woli w sprawach majątkowych	547
4.1. Los prawny mienia zlikwidowanego samorządu notarialnego	547
4.2. Reprezentacja łączna	548
5. Oświadczenia woli w sprawach niemajątkowych	550
Art. 35. [Zakres działania rady izby notarialnej]	551
1. Konstytucyjne umocowanie samorządu do podejmowania uchwał w ramach sprawowanej pieczy	552
2. Uchwały samorządowe podejmowane w ramach funkcji publicznych państwa oraz jako związek przedsiębiorców	557
3. Charakter uchwały walnego zgromadzenia (RIN) jako realizacja zadań z zakresu administracji państwowej	560
4. Samodzielność uchwałodawcza	561
5. Kompetencje uchwałodawcze	563
6. Charakter uprawnień uchwałodawczych	567
7. Rodzaje uchwał	570

Art. 36. [Uchwały rady izby notarialnej]	572
Art. 37. [Wykazy zastępców notarialnych i aplikantów]	574
Art. 37a. [Obowiązek przesyłania informacji do Krajowej Rady Notarialnej]	574
Art. 38. [Krajowa Rada Notarialna jako reprezentant notariatu]	575
Art. 39. [Skład i kadencja Krajowej Rady Notarialnej]	577
Art. 40. [Zakres działania Krajowej Rady Notarialnej]	578
1. Krajowa Rada Notarialna jako reprezentant notariatu a zakres „usamorządowienia” notariatu w nowelizacjach prawa o notariacie	579
2. Hierarchiczność a autonomiczność organów samorządu notarialnego	585
3. Legitymacja KRN do złożenia wniosku w sprawie abstrakcyjnej kontroli prawa	588
4. Charakter otwartego katalogu kompetencji KRN	591
5. KRN jako organ wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym	592
6. Funkcje opiniujące oraz konsultacyjne	593
7. Kwalifikacja prawna uchwał KRN	594
7.1. Normatywny charakter uchwał	594
7.2. Ustalenie programu oraz sprawowanie nadzoru nad szkoleniami aplikantów	596
7.3. Znaczenie uchwał adresowanych do członków samorządu	598
8. Model finansowania działalności rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia	599
9. Rejestr testamentów	601
9.1. Uchwała nr VII/46/2011 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 4 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia rejestru testamentów i zasad jego funkcjonowania	601
9.2. Zarządzenie na 2/2009 Prezesa Krajowej Rady Notarialnej z dnia 6 lutego 2009 r.	603
10. Zasady finansowania wydatków samorządowych	605
11. Uchwała nr 19 z późniejszymi zmianami Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. – Kodeks Etyki Zawodowej Notariusza	605
12. Zarządzenie nr 2/2008 Prezesa Krajowej Rady Notarialnej z dnia 18 października 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Regulaminu urzędowania Krajowej Rady Notarialnej	615
13. Zarządzenie nr 5/2011 Prezesa Krajowej Rady Notarialnej z dnia 16 września 2011 r.	618
Art. 41. [Kongres notariuszy]	623
Art. 41a. [System teleinformatyczny Krajowej Rady Notarialnej]	625

Rozdział 5. Nadzór nad notariatem i odpowiedzialność notariuszy za szkody	626
Art. 42. [Nadzór Ministra Sprawiedliwości]	626
1. Charakter i funkcje nadzoru	627
2. Podmioty legitymowane do sprawowania nadzoru oraz kontroli	628
3. Konstytucyjne umocowanie sprawowania nadzoru przez samorząd a ustrojowy zakres nadzoru Ministra Sprawiedliwości	630
4. Pozostałe funkcje tzw. nadzoru notarialno-sądowego wynikające z zasad bezpieczeństwa obrotu prawnego i sprawowanego urzędu notariusza	633
4.1. Określenie „nadzór notarialno-sądowy”	633
4.2. Funkcje nadzorcze w zakresie prewencji jurysdykcyjnej w postępowaniu notarialnym oraz wieczystoksięgowym (sprawy wieczystoksięgowej o wpis)	635
4.3. Nadzór sądownoadministracyjny	638
Art. 43. [Zatrudnienie notariusza w charakterze wizytatora]	641
Art. 44. [Nadzór rady izby notarialnej]	643
1. Charakter nadzoru jako wyraz sprawowanej pieczy	644
1.1. Funkcjonalne znaczenie nadzoru a charakter dokonywanych czynności notarialnych	644
1.2. Nadzór jako instrument odpowiedzialności samorządu za realizację funkcji publicznej notariatu	645
2. Właściwość miejscowa oraz rzeczowa sprawowania nadzoru	648
3. Sposoby sprawowania nadzoru a wymogi profesjonalizmu zawodowego (zasada zawodowości)	648
4. Protokół z wizytacji i jego moc dowodowa	649
5. Relacje prawno-organizacyjne sprawowanego nadzoru przez samorząd oraz Ministra Sprawiedliwości	652
Art. 45. [Nadzór prawny]	655
Art. 46. [Zakres nadzoru Ministra Sprawiedliwości wobec organów samorządu notarialnego]	657
Art. 47. [Nadzór zwierzchni oraz jurysdykcyjny]	658
1. Zakres samodzielności prawotwórczej samorządu notarialnego	658
2. Publicznoprawna weryfikacja legalności uchwał	660
3. Nadzór zwierzchni Ministra Sprawiedliwości	661
4. Nadzór judykacyjny Sądu Najwyższego	661
5. Charakter uchwał wyłączonych z nadzoru	664
6. Tryb oraz charakter uchwał poddanych nadzorowi	668
6.1. Tryb podejmowania uchwał	668
6.2. Charakter oraz skuteczność uchwał poddanych nadzorowi	669
6.3. Uchwały sprzeczne z prawem	671

6.4. Uchwały rażąco naruszające prawo	673
6.5. Uchwała sprzeczna z prawem a uchwała nieważna	675
7. Zagadnienia proceduralne związane z postępowaniem przed Sądem Najwyższym	677
7.1. Charakter uchwały organu samorządu notarialnego jako przedmiot postępowania przed Sądem Najwyższym	677
7.2. Postępowanie przed Sądem Najwyższym wszczęte ze skargi Ministra Sprawiedliwości	679
Art. 48. [Kompetencja Ministra Sprawiedliwości]	680
Art. 49. [Odpowiedzialność odszkodowawcza notariusza]	681
1. Odpowiedzialność za własne czyny zastępcy notariusza, zastępcy notarialnego oraz aplikanta notarialnego	683
2. Odpowiedzialność notariusza wobec osób trzecich	689
3. Ryzyko prawne związane z dokonaną czynnością notarialną w świetle odpowiedzialności odszkodowawczej	692
3.1. Uprzedzenie o ryzyku zawieranej umowy	692
3.2. Rozkład ryzyka stron oraz notariusza	696
4. Podstawa odpowiedzialności	701
5. Odpowiedzialność w związku z prowadzeniem kancelarii na zasadzie spółki	712
6. Instytucja przymusu notarialnego wyznaczająca standardy odpowiedzialności notariusza	715
6.1. Wzorzec staranności zawodowej – zagadnienia ogólne	715
6.2. Szczególna staranność zawodowa w świetle wybranych spraw odszkodowawczych	730
6.2.1. Sporządzenie aktu notarialnego wobec rozbieżnej wykładni zastosowanego przez notariusza przepisu prawa	730
6.2.2. Okoliczności sporządzenia aktu notarialnego a staranność zawodowa	731
6.2.3. Znaczenie prawne przedstawienia przez strony umowy informacji o stanie prawnym nieruchomości a odpowiedzialność notariusza wobec osoby trzeciej	740
6.2.4. Staranność zawodowa notariusza w kwestii oceny „mocy wiążącej” wpisu w księdze wieczystej	743
6.2.5. „Moc wiążąca” wpisu w księdze wieczystej w świetle rozbieżności orzecznictwa co do charakteru nabycia własności nieruchomości	745
6.2.6. Staranność dokumentowania charakteru sprzedanej nieruchomości przez gminę	748
6.2.7. Stwierdzenie tożsamości osoby biorącej udział w akcie notarialnym	750
7. Kwalifikacja winy w świetle zawodowego charakteru działalności notariusza	752

8. Powstanie szkody i ustalenie jej wysokości	754
9. Związek przyczynowy między zawinionym zachowaniem notariusza a powstałą szkodą	759
10. Ustalenie nieważnej umowy a odpowiedzialność notariusza	763
11. Bezskuteczność czynności prawnej stwierdzonej w akcie notarialnym wyłączająca odpowiedzialność notariusza	765
12. Odpowiedzialność notariusza za bezprawne wydanie depozytu	767
13. Zbieg roszczeń odszkodowawczych z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia oraz odpowiedzialności deliktowej wobec tego samego notariusza	770
14. Dochodzenie odsetek oraz wydatków związanych z powstałą szkodą . .	772
15. Przedawnienie roszczenia	775
16. Sytuacja prawna notariusza jako pozwanego o odszkodowanie	778
Rozdział 6. Odpowiedzialność dyscyplinarna	781
Art. 50. [Odpowiedzialność dyscyplinarna notariusza]	781
1. Charakter postępowania dyscyplinarnego	782
2. Kwalifikacja staranności zawodowej oraz powagi i godności zawodowej jako kryteria odpowiedzialności dyscyplinarnej	785
3. Zasada domniemania niewinności	787
4. Zarzut niedookreśloności deliktów w świetle art. 50	792
5. Zakres obrazy prawa a kwalifikacja przewinienia dyscyplinarnego	793
6. Rozbieżność wykładni przepisów prawa a zarzut popełnienia deliktu . . .	794
7. Rozbieżność kwalifikacji czynu zarzucanego obwinionemu we wniosku oraz w opisie czynu zawartego w orzeczeniu sądu <i>a quo</i>	796
8. Zakres pojęcia „przewinienie zawodowe”	796
9. Przewinienie zawodowe jako znikomy stopień społecznej szkodliwości . .	797
10. Ustawowa kwalifikacja przewinienia samorządowego	801
11. Rodzaje deliktów dyscyplinarnych	802
Art. 51. [Kary dyscyplinarne]	814
1. Funkcje, charakter oraz katalog kar dyscyplinarnych	815
2. Kary pieniężne	818
2.1. Kara pieniężna a sytuacja majątkowa notariusza	818
2.2. Sposób obliczenia kary pieniężnej	819
3. Pozbawienie prawa prowadzenia kancelarii	820
4. Skutki prawne orzeczonej kary	821
Art. 52. [Przedawnienie]	821
Art. 53. [Sądy dyscyplinarne]	823
1. Autonomiczność sądownictwa dyscyplinarnego wobec samorządu notarialnego oraz jurysdykcji sądownoadministracyjnej	825
2. Prawne wyodrębnienie sądów dyscyplinarnych ze struktury izb notarialnych	829

3. Status prawny członków oraz przewodniczącego sądu dyscyplinarnego w zakresie obowiązku dostępu do informacji publicznej	830
4. Odpowiedzialność odszkodowawcza członka sądu dyscyplinarnego z tytułu bezprawnie wydanego orzeczenia dyscyplinarnego	831
4.1. Relacje prawne między sądem a samorządem jako organami „władzy publicznej”	831
4.2. Podstawa prawna odpowiedzialności odszkodowawczej członka sądu dyscyplinarnego	832
4.2.1. Odpowiedzialność jako funkcjonariusza publicznego	832
4.2.2. Brak wyłączenia immunitetu odszkodowawczego na gruncie kodeksu cywilnego	833
4.3. Przesłanki odpowiedzialności deliktowej członka samorządu notarialnego	833
4.3.1. Pojęcie bezprawności orzeczenia dyscyplinarnego	833
4.3.2. Kontekst sytuacyjny uznania notariusza za winnego deliktu dyscyplinarnego pozostającego w związku z wadliwie wydanym orzeczeniem	835
4.3.3. Niezgodność z prawem prowadzonego postępowania	837
5. Odpowiedzialność odszkodowawcza izby notarialnej z tytułu wydania bezprawnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego	838
Art. 54. [Skład sądu dyscyplinarnego]	840
Art. 55. [Wybór rzecznika dyscyplinarnego]	841
Art. 56. [Ustanowienie obrońcy]	844
Art. 57. [Jawność oraz wyłączenie jawności postępowania dyscyplinarnego]	844
Art. 57a. [Uprawnienia Ministra Sprawiedliwości]	847
Art. 58. [Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego]	847
1. Podmioty uprawnione do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania	848
2. Postępowanie wyjaśniające	849
3. Charakter i funkcje wniosku spełniającego znamiona opisu czynu zarzucanego obwinionemu	851
Art. 59. [Postępowanie dyscyplinarne]	860
1. Cele i funkcje postępowania dyscyplinarnego a rękojmią prawidłowego wykonywania zawodu	860
2. Autonomiczność i charakter postępowania dyscyplinarnego	862
3. Prawo do obrony oraz obowiązki obwinionego	863
4. Zasada ekonomii procesowej w wyznaczeniu innego sądu	865

Art. 60. [Niezmienność stanu oskarżenia]	866
1. Zasada skargowości	866
2. Charakter przewinienia i kognicja sądu	867
3. Tożsamość czynu przypisanego obwinionemu	868
4. Pośredni zakaz <i>reformationis in peius</i>	869
5. Rozszerzenie przedmiotowe obwinienia w toku sprawy	870
Art. 61. [Odwołanie notariusza podczas postępowania dyscyplinarnego]	871
Art. 62. [Uzasadnienie orzeczenia sądu dyscyplinarnego]	872
Art. 63. [Odwołanie od orzeczenia sądu dyscyplinarnego]	872
Art. 63a. [Uprawnienie wniesienia kasacji]	874
1. Zgodność przepisów art. 63a oraz art. 63b z art. 45 ust. 1 Konstytucji ..	874
2. Konstytucyjny standard kontroli orzeczeń sądów dyscyplinarnych	877
3. Bezskuteczność składania wniosku o niewykonywanie orzeczenia WSD ..	879
Art. 63b. [Przyczyny wniesienia kasacji]	880
1. Kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia	880
2. Zarzut „rażącego naruszenia prawa”	882
3. Zarzut „rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej”	883
4. Rażące naruszenie przepisów postępowania dyscyplinarnego niemające istotnego wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia	884
5. Zakres kontroli instancyjnej Sądu Najwyższego	885
Art. 63c. [Termin wniesienia kasacji]	886
Art. 63d. [Skład Sądu Najwyższego. Rozpoznanie kasacji]	887
1. Podstawy i granice kasacji	888
2. Nieprawidłowość formułowania zarzutów kasacyjnych przyczyną uznania kasacji za oczywiście bezzasadną	890
3. Przegląd orzecznictwa w sprawach kasacyjnych	891
Art. 63e. [Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego]	895
Art. 64. [Przesłanie odpisu orzeczenia sądu dyscyplinarnego]	896
Art. 65. [Wykonanie orzeczenia sądu dyscyplinarnego]	896
Art. 66. (uchylony)	898
Art. 67. [Koszty postępowania dyscyplinarnego]	898

Art. 68. [Zawieszenie notariusza w pełnieniu czynności zawodowych] . . .	902
1. Podstawa zastosowania środka zapobiegawczego	902
2. Przyczyny zawieszenia notariusza w postępowaniu dyscyplinarnym	903
3. Podstawa zastosowania środka zapobiegawczego w postępowaniu karnym	905
4. Ocena podstawy zawieszenia notariusza w postępowaniu karnym w świetle wyroku uniewinniającego	906
5. Powstanie szkody wywołanej bezpodstawnym zawieszeniem wykonywania zawodu notariusza	910
6. Odpowiedzialność Skarbu Państwa	911
7. Odpowiedzialność izby notarialnej (KRN) z tytułu bezpodstawnego zawieszenia notariusza w postępowaniu dyscyplinarnym	912
Art. 69. [Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego]	912
Art. 70. [Obsługa organizacyjno-kancelaryjna]	916
Rozdział 7. Aplikanci i zastępcy notarialni	917
Art. 71. [Nabór na aplikację]	917
1. Sprawowanie pieczy samorządu notarialnego w zakresie kształtowania zasad odbywania aplikacji	919
2. Aplikacja jako ustawowy obowiązek kształcenia zawodowego	922
3. Przesłanki podmiotowe aplikanta	925
4. Charakter uchwały RIN w sprawie wpisu na listę aplikantów	927
5. Charakter i znaczenie określenia „odbycie” aplikacji	929
6. Obowiązek patronatu aplikanckiego	931
7. Zatrudnienie (zajęcie) aplikanta	932
8. Zmiana miejsca (siedziby izby notarialnej) odbywania aplikacji	935
Art. 71a. [Wpis na listę aplikantów notarialnych]	936
Art. 71b. [Egzamin wstępny. Komisja kwalifikacyjna]	937
Art. 71c. [Zespół do przygotowania pytań testowych]	941
Art. 71d. [Warunki egzaminu wstępnego na aplikację]	945
Art. 71e. [Opłata za egzamin wstępny na aplikację]	946
Art. 71f. [Komisja kwalifikacyjna]	947
Art. 71g. [Odwołanie członka komisji kwalifikacyjnej. Wygaśnięcie członkostwa]	948
Art. 71h. [Wyłączenie członka komisji kwalifikacyjnej]	949

Art. 71i. [Warunki egzaminu wstępnego]	952
Art. 71j. [Test egzaminu wstępnego. Protokół z egzaminu]	952
1. Konstrukcja pytań jako wymóg standardu ustawowego	953
2. Prawdliwość stosowania procedury egzaminacyjnej	955
3. Jednokrotny wybór odpowiedzi testowej	956
4. Wpływ wadliwie skonstruowanego pytania na wynik egzaminu	957
Art. 71k. [Wyniki egzaminu. Tryb odwoławczy]	959
1. Obowiązek ponownego rozpatrzenia sprawy przez organ decyzyjny . . .	960
2. Kontrola zachowania wymogów proceduralnych w postępowaniu odwoławczym mająca wpływ na ocenę wyniku egzaminu	960
Art. 72. [Upływ czasu aplikacji. Zaświadczenie o odbyciu aplikacji]	962
1. Wykładnia sformułowania „zaznajomienie aplikanta z całokształtem pracy notariusza”	962
2. Wpływ organów samorządowych na przebieg aplikacji i związany z nim obowiązek wydania zaświadczenia	964
3. Uchwała KRN jako niewiążąca bezwzględnie kompetencja w sprawie odbycia aplikacji a bezwzględne obowiązywanie uchwały w wyniku skorzystania z tej kompetencji	967
4. Charakter zaświadczenia o odbyciu aplikacji	971
5. Zakres kontroli sądowej zasadności odmowy wydania zaświadczenia	974
6. Zakaz dwukrotnego orzekania w przedmiocie odmowy wydania zaświadczenia	975
Art. 72a. [Odpłatność aplikacji]	976
Art. 72b. [Przerwa w odbyciu aplikacji]	976
Art. 72c. [Obowiązki aplikanta]	976
Art. 73. [Organizacja i prowadzenie aplikacji]	977
1. Prowadzenie aplikacji jako obowiązek publicznoprawny	977
2. Uchwała KRN w sprawie programu aplikacji notarialnej	979
Art. 74. [Komisje egzaminacyjne. Zespół do spraw przygotowania pytań egzaminacyjnych]	982
1. Konstrukcja państwowej procedury egzaminacyjnej z elementami „usamorządowienia”	984
2. Ustawowe zasady egzaminu	985
3. Zakres kompetencji samorządu notarialnego	985
Art. 74a. [Dopuszczenie do egzaminu notarialnego]	988

Art. 74b. [Opłata egzaminacyjna]	993
Art. 74c. [Prawo do płatnego urlopu na przygotowanie się do egzaminu]	993
Art. 74d. [Części składowe egzaminu notarialnego]	993
Art. 74e. [Oceny z egzaminu notarialnego]	996
1. Kryteria oceny pracy z egzaminu	997
2. Rozbieżność ocen częściowych i ich wpływ na ocenę ostateczną egzaminu	997
Art. 74f. [Pozytywny wynik z egzaminu]	998
Art. 74g. [Protokół z egzaminu]	999
Art. 74h. [Odwołanie od uchwały ustalającej wynik egzaminu. Status prawny komisji odwoławczej]	999
1. Ustalenie wyniku egzaminu jako rozstrzygnięcie o charakterze uznaniowym	1001
2. Dwustopniowy etap oceny pracy egzaminacyjnej	1003
3. Zakres kompetencji komisji odwoławczej	1005
4. Sądowoadministracyjna kontrola uchwał komisji egzaminacyjnych w sprawie wyniku egzaminu	1010
4.1. Przedmiotowy zakres kontroli	1010
4.2. Sądowa kontrola legalności uchwał	1012
4.2.1. Kryterium interesu publicznego dokonanej kontroli	1012
4.2.2. Kognicja postępowania kasacyjnego	1015
4.2.3. Kognicja sądu w zakresie badania komisji egzaminacyjnej II stopnia	1018
4.2.4. Oddalenie skargi w przedmiocie ustalenia wyniku egzaminu	1021
5. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej	1027
5.1. Właściwość organu wyższej instancji od uchwały komisji egzaminacyjnej I stopnia	1027
5.2. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a. przed komisją odwoławczą	1028
Art. 75. [Organizacja aplikacji]	1031
Art. 76. [Zastępca notarialny]	1034
Art. 76a. [Zatrudnienie zastępcy notarialnego]	1034
1. Ustrojowy oraz zawodowy charakter zastępcy notarialnego	1036
1.1. Od zastępcy notariusza do zastępcy notarialnego	1036
1.2. Motywy rządowego uzasadnienia ustawy deregulacyjnej	1038

1.3. Przełamanie ustrojowej zasady wyłączności kompetencyjnej notariusza dokonującego czynności notarialnych	1038
1.4. Charakter wyznaczenia i upoważnienia zastępcy notarialnego	1039
1.5. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej	1040
1.6. Dopuszczalność podjęcia dodatkowego zatrudnienia	1041
1.7. Odpowiedzialność dyscyplinarna	1041
2. Uzyskanie statusu zastępcy notarialnego	1042
2.1. Pozytywny wynik egzaminu	1042
2.2. Wydanie zaświadczenia	1042
2.3. Złożenie ślubowania	1043
2.4. Umieszczenie w wykazie zastępców	1044
3. Wybór drogi dochodzenia do zawodu notariusza	1045
3.1. Asesura notarialna	1045
3.2. Zastępca notarialny	1046
3.3. Wniosek o powołanie na notariusza	1046
3.4. Samorząd notarialny jako organ współdziałający i strona postępowania o powołanie na notariusza	1047
4. Zatrudnienie zastępcy notarialnego	1050
4.1. Kancelaria notarialna jako miejsce zatrudnienia	1050
4.2. Podstawy prawne zatrudnienia	1052
4.3. Zastępca upoważniony oraz nieupoważniony do dokonywania czynności notarialnych	1053
4.4. Odpowiedzialność notariusza oraz samorządu z tytułu zatrudnienia zastępcy	1055
5. Tryby i sposoby wyznaczenia zastępstwa	1056
5.1. Wyznaczenie zastępstwa notariusza a sposoby zatrudnienia zastępcy notarialnego	1056
5.2. Tryby zatrudnienia zastępcy notarialnego	1058
5.2.1. Wyznaczenie (upoważnienie) zastępcy zatrudnionego w kancelarii notariusza	1058
5.2.2. Wyznaczenie zastępcy przez prezesa właściwej rady izby notarialnej	1059
5.2.3. Wyznaczenie zastępstwa przez radę izby notarialnej	1060
5.2.4. Upoważnienie notariusza do wykonywania czynności notarialnych w trybie art. 76a § 2	1060
5.3. Oznaczanie właściwej izby notarialnej w celu zatrudnienia notariusza	1061
6. Skutki wadliwego wyznaczenia zastępcy notarialnego	1062
7. Skreślenie zastępcy notarialnego z wykazu zastępców notarialnych	1064
Art. 77. [Prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu notariuszy]	1065
Art. 78. [Odpowiedzialność aplikantów i zastępców notarialnych]	1066
1. Wykonywanie przez samorząd nadzoru nad zachowaniem aplikantów oraz zastępców notarialnych przed podjęciem zawodu notariusza	1067

2. Odpowiednie stosowanie do odpowiedzialności dyscyplinarnej aplikantów i zastępców notarialnych zasad obowiązujących notariuszy	1068
3. Dodatkowe zatrudnienie (zajęcie) nieuchybające obowiązkowi aplikanta	1069
4. Odpowiedzialność dyscyplinarna aplikanta mimo ukończenia aplikacji w toku postępowania	1070
Art. 78a. [Skreślenie aplikanta z listy aplikantów notarialnych]	1071

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Źródła prawa

- k.c. – ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- KEZN – uchwała nr 19 Krajowej Rady Notarialnej z 12 grudnia 1997 r. – Kodeks Etyki Zawodowej Notariusza (z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- Konstytucja – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c. – ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.)
- p.g.k. – ustawa z 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.)
- p.p.m. – ustawa z 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1792)

- p.p.s.a. – ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- p.u.s.a. – ustawa z 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1647 z późn. zm.)
- pr. not. – ustawa z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.)
- pr. not. z 1951 r. – ustawa z 25 maja 1951 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 1963 r. Nr 19, poz. 106 z późn. zm.) – uchylona
- pr. not. z 1989 r. – ustawa z 24 maja 1989 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 33, poz. 176 z późn. zm.) – uchylona
- pr. res. – ustawa z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21)
- pr. upd. – ustawa z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.)
- reg. w.u.k.n. – uchwała Nr 12 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 29 listopada 1991 roku – Regulamin wewnętrznego urzędowania kancelarii notarialnej (tekst jedn. ogłoszony przez zarządzenie nr 1/2008 Prezesa Krajowej Rady Notarialnej z 15 lutego 2008 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu wewnętrznego urzędowania kancelarii notarialnej)
- reg. u.KRN – regulamin urzędowania Krajowej Rady Notarialnej z dnia 21 września 1991 r. (tekst jedn.: zarządzenie nr 2/2008 Prezesa Krajowej Rady Notarialnej z 18 października 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Regulaminu urzędowania Krajowej Rady Notarialnej)
- rozp. nr 1393/2007 – rozp. nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2007 r., s. 79 z późn. zm.).
- rozp. nr 650/2012 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/12 z 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych do-

-
- dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia dziedziczenia (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012 r., s. 107 z późn. zm.)
  - rozp. nr 1215/2012 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 351 z 20.12.2012 r., s. 1)
  - rozp. wyk. k.w. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz. U. Nr 102, poz. 1122)
  - rozp. wyk. nadz. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30 kwietnia 1991 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością notariuszy i organów samorządu notarialnego (Dz. U. Nr 42, poz. 188)
  - rozp. wyk. z 16 lipca 2009 r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 16 lipca 2009 r. w sprawie komisji egzaminacyjnej II stopnia przy Ministrze Sprawiedliwości do spraw odwołań od wyników egzaminu notarialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1576 z późn. zm.)
  - rozp. wyk. z 2 czerwca 2009 r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 2 czerwca 2009 r. w sprawie komisji egzaminacyjnej do spraw aplikacji notarialnej oraz przeprowadzania egzaminu wstępnego i notarialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 733) – uchylone
  - rozp. wyk. z 19 września 2013 r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19 września 2013 r. w sprawie komisji egzaminacyjnej do spraw aplikacji notarialnej oraz przeprowadzania egzaminu wstępnego i notarialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1196 z późn. zm.)
  - rozp. wyk. z 17 grudnia 2013 r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17 grudnia 2013 r. w sprawie organizacji i przebiegu aplikacji notarialnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1666)
  - rozp. z 1933 r. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1933 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 84, poz. 609 z późn. zm.) – uchylone
  - TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 47)
  - u.g.n. – ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.)
-

- u.k.s.c. – ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 z późn. zm.)
- u.k.u.r. – ustawa z 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 803 z późn. zm.), uchylona z dniem 1 maja 2016 r.
- u.k.w.h. – ustawa z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 707 z późn. zm.)
- u.p.c.c. – ustawa z 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 223)
- u.p.s.d. – ustawa z 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 205 z późn. zm.)
- u.s.m. – ustawa z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)
- ustawa deregulacyjna – ustawa z 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829)
- ustawa o VAT – ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- ustawa wyłączeniowa, ustawa z 1971 r. – ustawa z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 z późn. zm.) – uchylona
- u.w.l. – ustawa z 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892)

2. Czasopisma

- Dz. Urz. UOKiK – Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- ECR – European Court reports
- Eur. Przeg. Sąd. – Europejski Przegląd Sądowy
- GSP – Przeg. Orzecz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- KZS – Krakowskie Zeszyty Sądowe
- Mon. Praw. – Monitor Prawniczy
- NP – Nowe Prawo
- NPN – Nowy Przegląd Notarialny
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- ONSAiWSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych

OSAB	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSNAPIUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1995 r.)
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna (od 1995 r.)
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1963 r. do 1994 r.)
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (od 2003 r.)
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSN-SD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego
OSN-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Zbiór Dodatkowy
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy, seria A
OTK-B	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy, seria B
PiP	– Państwo i Prawo
PN	– Przegląd Notarialny
POP	– Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PP	– Przegląd Podatkowy
PPE	– Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
PZP	– Prawo Zamówień Publicznych
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
Zb. Orz.	– Zbiór Orzeczeń

3. Piśmiennictwo

- I Kongres...* – *Księga pamiątkowa I Kongresu Notariuszy RP*, Poznań 1993
- II Kongres...* – *II Kongres Notariuszy RP. Referaty i opracowania*, Poznań–Kluczbork 1999
- III Kongres...* – *III Kongres Notariuszy RP. Referaty i opracowania*, Warszawa–Kluczbork 2006
- M. Allerhand, *Komentarz...* – M. Allerhand, *Prawo o notariacie*, Lwów 1934
- Komentarz do k.c. Część ogólna* – S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2011
- W. Kozielowicz, A. Oleszko, *Ochrona dóbr...* – W. Kozielowicz, A. Oleszko, *Ochrona dóbr osobistych notariusza z tytułu bezprawnego oskarżenia*, Warszawa 2014
- A. Oleszko, *Akty notarialne...* – A. Oleszko, *Akty notarialne. Komentarz*, Warszawa 2015
- A. Oleszko, *Akty notarialne jako podstawa...* – A. Oleszko, *Akty notarialne jako podstawa odpowiedzialności prawnej notariusza*, Warszawa 2015
- A. Oleszko, *Komentarz, cz. I* – A. Oleszko, *Prawo o notariacie. Komentarz, cz. I*, Warszawa 2011
- A. Oleszko, *Komentarz, cz. II* – A. Oleszko, *Prawo o notariacie. Komentarz, cz. II*, Warszawa 2012
- A. Oleszko, *Notariat w systemie...* – A. Oleszko, *Notariat w systemie wymiaru sprawiedliwości*, Warszawa 2015
- A. Oleszko, *Ustrój...* – A. Oleszko, *Prawo o notariacie. Część ustrojowa*, Kluczbork–Lublin 2009
- A. Oleszko, *Wpis w księdze wieczystej... Rozprawy* – A. Oleszko, *Wpis w księdze wieczystej na podstawie aktu notarialnego*, Warszawa 2013
- *Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego ofiarowane Panu Rejentowi R. Szytkowi*, red. E. Drozd, A. Oleszko, M. Pazdan, Kluczbork 2007
- System PP, t. 2* – *System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, Warszawa 2008

4. Pozostałe skrótóy

- ANR – Agencja Nieruchomości Rolnych
- EPS – europejskie poświadczenie spadkowe
- e.p.w. – elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe

ETPC	- Europejski Trybunał Praw Człowieka
GIIF	- Główny Inspektor Informacji Finansowej
gl.	- glosa
gl. apr.	- glosa aprobująca
gl. cz. apr.	- glosa częściowo aprobująca
gl. cz. kr.	- glosa częściowo krytyczna
gl. kr.	- glosa krytyczna
IS	- Izba Skarbowa
KRN	- Krajowa Rada Notarialna
NSA	- Naczelny Sąd Administracyjny
OZ	- ośrodek zamiejscowy
pbn	- państwowe biuro notarialne
p.w.	- przepisy wprowadzające
RIN	- rada izby notarialnej
SA	- Sąd Apelacyjny
SD	- Sąd Dyscyplinarny
SN	- Sąd Najwyższy
SO	- Sąd Okręgowy
TK	- Trybunał Konstytucyjny
TS	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	- Unia Europejska
UOKiK	- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	- Wojewódzki Sąd Administracyjny
WSD	- Wyższy Sąd Dyscyplinarny
WZIN	- walne zgromadzenie izby notarialnej

Orzeczenia sądów administracyjnych, w których nie podano urzędowej publikacji, są dostępne w Centralnej Bazie Orzeczeń Sądów Administracyjnych: orzeczenia.nsa.gov.pl.

Orzeczenia sądów powszechnych, w których nie podano urzędowej publikacji, pochodzą z Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych: orzeczenia.ms.gov.pl.

Artykuły bez podania bliższego określenia oznaczają ustawę z 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.).

WSTĘP

Dnia 1 stycznia 2014 r. upłynęło 80 lat od wejścia w życie mocą rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1933 r. zunifikowanego polskiego prawa o notariacie, które obowiązywało od 1 stycznia 1934 r. i utraciło moc prawną formalnie 31 grudnia 1951 r., uchylone przez ustawę z 25 maja 1951 r. – Prawo o notariacie, czyniącą notariuszy urzędnikami państwowymi działającymi w państwowych biurach notarialnych. Zmiany społeczno-polityczne zapoczątkowane w 1989 r. spowodowały uchwalenie ustawy z 24 maja 1989 r., która została zastąpiona przez ustawę z 1991 r.

W 2016 r. upływa 25 lat obowiązywania obecnego prawa o notariacie. Nie jest przesadą twierdzenie, że polski notariat kształtuje stosunki prawno-majątkowe nieprzerwanie od ponad 100 lat. Upaństwowienie notariatu nie przerwało ani nie osłabiło mocy urzędowej sporządzonych dokumentów przez ich wystawców – notariuszy, co do których przymiot osoby zaufania publicznego jest trwałą i niezbędną cechą wyodrębniającą ten zawód od innych tzw. wolnych zawodów prawniczych, a także łączącą status prawno-ustrojowy notariatu pełniącego w coraz szerszym zakresie funkcje sądownicze jako coś więcej niż tylko organ pomocy prawnej, żeby podkreślić ten mocny akcent spowodowany wejściem w życie rozp. spadkowego nr 650/2012 w przestrzeń prawną Unii Europejskiej.

Od pierwszego wydania komentarza (część I) w latach 2013–2015 dziewięciokrotnie nowelizowano ustawę z 1991 r.¹, które to akty prawne wpłynęły nie tylko na powołanie

---

¹ Zob.: – ustawa z 13 czerwca 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 829) z mocą od 23 sierpnia 2013 r., cyt. również jako ustawa deregulacyjna,
– ustawa z 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 993) z dniem 12 sierpnia 2014 r.; dotyczyła zmiany w postępowaniu dyscyplinarnym,
– ustawa z 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1585) z dniem 15 grudnia 2014 r.; dodała § 7 do art. 92,
– ustawa z 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1427) z dniem 1 lipca 2015 r.; zmiana brzmienia art. 56,

nowego stanowiska zastępcy notarialnego i znacznie poszerzyły przesłanki dostępu do zawodu notariusza, lecz także w znaczący sposób dokonały systematycznej „synchronizacji” funkcjonowania instytucji notariatu z wymiarem sprawiedliwości. Implementacja ta odbywa się jednocześnie na kilku płaszczyznach notarialno-sądowych, ze szczególnym odniesieniem do postępowania wieczystoksięgowego (obowiązek sporządzania i przesyłania wniosków wieczystoksięgowych w systemie teleinformatycznym), poszerzeniem kompetencji notariuszy w sprawach spadkowych (europejskie poświadczenie spadkowe) czy choćby dookreśleniem charakteru postępowania notarialnego (w zależności od przedmiotu), nadając mu coraz wyraźniejsze cechy sądowego postępowania nieprocesowego).

Następuje oczekiwane poszerzanie kompetencyjności zawodowej (art. 79) w kierunku realizacji dominujących funkcji publicznoprawnych notariuszy i poprzez nowe rodzaje czynności notarialnych (art. 79 pkt 1a, 1b, 8a) notariusze pełnią coraz szersze funkcje sądowe (*vide* pojęcie „sąd” w rozumieniu rozp. nr 650/2012), co ma istotny wpływ na nowe spojrzenie na realizację funkcji ustrojowej notariatu bez konieczności nowelizacji działu I prawa o notariacie.

Poszerzeniu kompetencyjności w zakresie sporządzania czynności notarialnych nie towarzyszyło wzmocnienie autonomiczności organów samorządu notarialnego, a wręcz go osłabiło, na co zwracam odrębną uwagę w części trzeciej „Wprowadzenia”. Tendencji tej nie można ocenić pozytywnie, jeżeli samorząd zostaje systematycznie pozbawiany realnego wpływu na funkcjonowanie zawodowe jego członków, począwszy od przygotowania do zawodu, a kończąc na odwołaniu notariusza (por. np. art. 16 § 3a).

Trafny kierunek poszerzania przedsiębiorczości funkcjonowania kancelarii (np. art. 76a) nadal oczekuje zdecydowania ustawodawcy co do jednoznacznego określenia statusu ustrojowoprawnego stanowiska notariusza, gdyż ten zakres funkcjonowania notariatu poddany jest nadmiernemu upolitycznieniu, a instytucja notariatu z ponad

-
- ustawa z 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 218); dotyczy e-wniosku wieczystoksięgowego od 1 kwietnia 2016 r.
  - ustawa z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311) wchodzi w życie od 7 września 2016 r., uruchamia rejestr spadkowy oraz system teleinformatyczny notariatu w celu usprawnienia informacji w sprawach spadkowych,
  - ustawa z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r. poz. 978) z dniem 1 stycznia 2016 r.; dodała § 8–10 do art. 92,
  - ustawa z 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1137) z dniem 17 sierpnia 2015 r.; wprowadziła europejskie poświadczenie spadkowe i modyfikuje postępowanie w zakresie notarialnego poświadczenia dziedziczenia oraz wprowadza dalsze usprawnienie trybu dokonania (odmowy) czynności notarialnych,
  - ustawa z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1224) z dniem 1 stycznia 2016 r.; dodała pkt 2a do art. 12 § 1.

100-letnim doświadczeniem (*casus pbn*) powinna być sytuowana jak najdalej od wpływów bieżącej polityki, również sejmowej.

Ustawa z 1991 r., a tym bardziej jej nowelizacje, nasilane z różną częstotliwością, nie zastąpią coraz bogatszego orzecznictwa, które staje się rzeczywistym i w znacznym stopniu wręcz nieodzownym źródłem „wiedzy” o notariacie. Analiza tego orzecznictwa nie tylko znacznie wzbogaciła komentarz, lecz także miała decydujący wpływ na objętość tomu.

Odrębne i jak najserdeczniejsze wyrazy podziękowania składam mojemu najbliższemu współpracownikowi uniwersyteckiemu – Panu doktorowi Radosławowi Pastuszcze – za okazywaną cierpliwość, systematyczność i obdarzanie mnie zaufaniem, w celu przygotowania Czytelnikowi komentarza części ustrojowej prawa o notariacie.

Z pewnością nie mógłbym osiągnąć tyle w sferze „oglądu” funkcjonowania notariatu bez niezastąpionej inspiracji intelektualnej, samorządowej i zawodowej Pani Notariusz Renaty Greszty, prowadzącej kancelarię notarialną w Lublinie, przez co pozostaję niezmiennym dłużnikiem, bez wątplenia dla mnie, autentycznego autorytetu notariatu.

w Lublinie, grudzień 2015 r.

WPROWADZENIE

Perspektywy polskiego notariatu po 25 latach obowiązywania ustawy – Prawo o notariacie

CZĘŚĆ PIERWSZA

1. Unifikacja prawa notarialnego oraz organizacja prac nad unifikacją i kodyfikacją prawa prywatnego

Przepisy przechodnie kodeksu cywilnego do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie kodeksu, nakazują stosować prawo dotychczasowe, chyba że dalsze przepisy stanowią inaczej (art. XXVI p.w. k.c.). Przedstawiając „prawo dotychczasowe” w ujęciu historycznym, pierwsze polskie jednolite prawo notarialne weszło w życie 1 stycznia 1934 r. na podstawie rozp. z 1933 r., które formalnie obowiązywało do 31 grudnia 1951 r. i zostało uchylone pr. not. z 1951 r. Powszechnie przyjmuje się, że przełomowe znaczenie dla unifikacji prawa prywatnego miała treść art. 82 w zw. z art. 129 cyt. rozp., który ustalał zakres wymagania formy aktu notarialnego dla umów „przejścia, ograniczenia lub obciążenia prawa własności nieruchomości” pod rygorem nieważności czynności prawnej¹. Wraz z ustawą z 2 sierpnia 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Prawo prywatne międzynarodowe)² przewidującą, że „nabycie, zmiana lub umorzenie praw rzeczowych na nieruchomości położonej w Polsce, jak również zobowiązanie, z czynności praw-

---

¹ Art. 82 rozp. z 1933 r. został uchylony przez art. II pkt 4 z dniem 1 stycznia 1947 r. na podstawie dekretu z 22 października 1946 r. – Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz. U. Nr 57, poz. 321 z późn. zm.) wobec uregulowania formy aktu notarialnego w art. 46 prawa rzeczowego; zob. także np. M. Allerhand, *Komentarz...*, s. 123 i n.; D. Malec, *Notariat Drugiej Rzeczypospolitej*, Kraków 2002, s. 266 i n.

² Dz. U. Nr 101, poz. 581 z późn. zm.; bliżej K. Przybyłowski, *Prawo prywatne międzynarodowe. Część ogólna*, Lwów 1935, s. 133 i n.; M. Pazdan, *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2008, s. 125 i n.

nych wynikające, na podstawie których prawa takie mają być nabyte, zmienione lub umorzone, podlegają co do formy, jak i innych warunków ważności, wyłącznie prawu obowiązującemu w Polsce”, z wyłączeniem obowiązków wynikających ze stosunków rodzinnych lub praw spadkowych (art. 6 ust. 3) – uregulowania te „służyć miały także utrudnieniu wyzbycia się ojcowizny”. Zamieszczenie art. 82 w rozp. z 1933 r., a nie w przygotowywanym prawie rzeczowym jako przyszłego kodeksu cywilnego (o czym niżej), uzasadniano „imperatywnymi warunkami realnymi”³.

Podobnie jak prawo o notariacie z 1933 r., również od 1 stycznia 1934 r. w postaci rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1933 r., wszedł w życie kodeks zobowiązań. Opracowane na jego podstawie przez R. Longchamps de Bériera⁴ *Zobowiązania* „stanowią jedną z najznakomitszych pozycji w polskiej literaturze cywilistycznej”⁵.

Drugim prawnym filarem było rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy, który obowiązywał do 1 stycznia 2001 r., zastąpiony od tej daty przez Kodeks spółek handlowych. W odniesieniu do „spraw notarialnych” godne jest zauważenia, że rozp. z 1933 r. nie ograniczało notariuszy w prowadzeniu kancelarii w postaci spółki prawa handlowego i kwestii tych w ogóle nie regulowało. Mimo trwającej w tej mierze dyskusji „spółki” czy samodzielny notariusz (zob. art. 2 pkt 1.5–1.6 komentarza) i sporadycznego funkcjonowania cichych spółek nie podnoszono w ogóle traktowania notariusza jako kupca w rozumieniu kodeksu handlowego, którego dzisiejszym odpowiednikiem jest przedsiębiorca, uważając w ten sposób notariusza prowadzącego kancelarię na zasadzie przedsiębiorczości (samofinansowania) jako wolny zawód poddany konkurencji rynku usług notarialnych, żeby posłużyć się współczesnymi określeniami. Podnoszono bowiem, że „spółka odbierze notariuszowi właśnie to, co jest najcenniejsze w jego działalności: osobisty stosunek do własnej czynności, która będzie właściwie należała do jakiejś nieznaney prawu spółki koleżeńskiej notariuszy”⁶.

Ustawodawca niepodległej Polski stanął przed trudnym wyborem – szybkiego uporządkowania sytuacji prawnej w kraju przez recepcję wybranych ustaw obcych (byłych zaborców) albo też drogi dłuższej, tj. unifikacji i kodyfikacji prawa, ale równocześnie

---

³ Inicjatorem powyższej regulacji był Wiceminister Sprawiedliwości S. Sieczkowski; zob. J. Glass, *Rzut oka na polską ustawę notarialną*, PN 1933, nr 10, s. 24; T. Kostórkiewicz, *Konstytucja notariatu polskiego*, PN 1933, nr 13, s. 4 i n.; art. 82 prawa o notariacie. *Oświadczenie p. Wiceministra Sprawiedliwości St. Sieczkowskiego*, PN 1933, nr 11, s. 3–4; W. Prądzyński, *Art. 82 i 147 prawa o notariacie w praktyce Ziem Zachodnich*, PN 1934, nr 24, s. 558 i n.; szerzej D. Malec, *Notariat...*, s. 266 i n.

⁴ R. Longchamps de Bériera, *Zobowiązania*, wyd. III, opracowane przez J. Górskiego, Poznań 1948.

⁵ Przedmowa do wyd. III, tamże, s. 3; pierwsze wydanie *Zobowiązań* ukazało się w Zeszytach w latach 1934–1938, które uznano za „dzieło klasyczne”. Drugie wydanie, przygotowane do druku przez autora, ukazało się we Lwowie w 1939 r.

⁶ J. Glass, *Dalsze głosy o „spółkach notarialnych”*, NP 1936, nr 2, s. 11–12.

zapewniającej większą trwałość rozwiązań oraz lepsze ich dostosowanie do aktualnych wymogów i warunków życia⁷. Wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 23 października 1925 r. potwierdził zasadę wyrażoną w art. 126 Konstytucji RP z 17 marca 1921 r., że utraciły swoją moc wszelkie przepisy sprzeczne z polską racją stanu (L. Rej. 1547/23)⁸.

Okoliczności sprzyjających kodyfikacji było wiele, ale nie brakowało także względów politycznych, które, niezależnie od trwających prac Komisji Kodyfikacyjnej, spowodowały, że niektóre akty prawne wydane zostały w postaci rozporządzeń Prezydenta z mocą ustawy, co przyczyniło się do znacznego usprawnienia funkcjonowania państwa.

Oryginalność rozwiązań prawa o notariacie będąca dorobkiem polskiej myśli prawniczej przejawia się w kreowaniu notariatu publicznego realizującego funkcje publiczne państwa poprzez ustawowo wyznaczoną kompetencyjność sporządzania przez notariuszy określonych „dokumentów i aktów”; państwo nadało tym czynnościom moc dokumentu publicznego (obecnie urzędowego). Notariusza jako wystawcę każdego z tych dokumentów wyposażono w przymiot osoby zaufania publicznego, nadając temu określeniu różną normatywną treść w zależności od ustrojowego usytuowania notariatu w systemie funkcjonowania państwa. Zgodnie z art. 1 rozp. z 1933 r. notariusz był funkcjonariuszem publicznym, ale określeniu temu nadawano „wzmocnioną” treść, traktując notariusza przede wszystkim jako osobę zaufania publicznego.

Poza okresem państwowych biur notarialnych autonomiczność funkcjonowania notariatu zabezpieczają: przyznana samorządność stanu zawodu zaufania publicznego, w ramach której „oczyszczenie” z jednostek niepożądanych zapewnia sądownictwo dyscyplinarne złożone wyłącznie z notariuszy; sposoby prowadzenia kancelarii notarialnych na zasadzie samofinansowania przez uczestników obrotu cywilnoprawnego nie należą do cech ustrojowych funkcjonowania notariatu, a stanowią wyraz dopuszczalnej przedsiębiorczości działalności notariuszy w wyznaczonych przez państwo siedzibach kancelarii i ponoszenia ryzyka utrzymania materialnego oraz materialnej odpowiedzialności za wyrządzoną działalnością zawodową szkodę⁹.

Instytucja notariatu jest jednym z podstawowych instrumentów państwa, zapewniającym bezpieczeństwo obrotu cywilnoprawnego w interesie indywidualnym uczestników tego obrotu oraz publicznoprawnym, pozwalającym państwu monitorować obrót prawny ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji prawnych nieruchomości oraz zabezpieczeniem praw i obowiązków na nieruchomościach.

⁷ L. Górnicki, *Prawo cywilne w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1919–1939*, Wrocław 2000.

⁸ Cyt. za L. Górnickim, tamże, s. 70.

⁹ W.L. Jaworski, *Reforma notariatu*, Kraków 1929, s. 78 i n.

Aleksander Oleszko – em. profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor zwyczajny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; specjalizuje się w prawie obrotu nieruchomościami, prawie o księgach wieczystych i hipotece, prawie o notariacie oraz prawie rolnym.

W pierwszym tomie komentarza autor analizuje przepisy ustawy – Prawo o notariacie, przede wszystkim te, które dotyczą problemów ustrojowych polskiego notariatu. Podejmuje też próbę określenia miejsca instytucji notariatu w porządku prawa unijnego oraz państwowego.

W opracowaniu zostały omówione takie zagadnienia, jak:

- strukturalne i modelowe instytucje prawne notariatu,
- status ustrojowy notariusza a charakter czynności notarialnej,
- organizacja samorządu zawodowego,
- ustawowy wzorzec postępowania notarialnego,
- kompetencje zawodowe notariusza związane z wykonywaniem funkcji publicznej,
- konkurencja zawodowa notariusza jako osoby zaufania publicznego,
- nadzór oraz funkcje kontrolne sprawowane nad notariatem przez państwowe organy pozasądowe oraz sądowe.

Komentarz przeznaczony jest dla praktyków – notariuszy, sędziów, referendarzy sądowych, adwokatów, radców prawnych, aplikantów zawodów prawniczych.

9788380920767 W01P01

ISBN 978-83-8092-076-7

9 788380 920767

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL